

Dette er et debatindlæg.

Indlægget er udtryk for skribentens holdning. Du er velkommen til at deltage i debatten – send dit indlæg til debat.klimamonitor@pol.dk

DEBAT

Debat: Er den grønne trepart i virkeligheden blå?

Masser af artsfattige moser og skove skal opsamle kvælstof og holde på CO₂ som led i aftalen om et Grønt Danmark. Men hvis vi ikke samtidigt indtænker det tilsvarende enorme behov for at vende tabet af biodiversitet, så misbruger vi vores arealer og samfundsøkonomi.

DEBAT 24. FEB. 2025 KL. 01.44

HELGA GRØNNEGAARD
Partner og projektchef, Urland

Den Grønne Treparts og regeringens »Aftale om et Grønt Danmark« er igen og igen blevet fremhævet som historisk.

Ambitionerne bag aftalen står formuleret i regeringsgrundlaget fra 2022:

»Hvis vi skal lykkes med at omstille og udvikle dansk landbrug, kræver det, at vi ser alle indsatserne og udfordringerne i en sammenhæng. Regeringen vil derfor nedsætte et partnerskab med landbrug, fødevaresektor, naturorganisationer, forbrugerorganisationer og kommuner, som skal komme med oplæg til en samlet visionsplan for dansk landbrug.«

»En samlet visionsplan skal ligeledes adressere de samlede mål for arealanvendelsen i Danmark til landbrug, natur, udbygning af vedvarende energi mv.«

Den Grønne Treparts og regeringens »Aftale om et Grønt Danmark« er igen og igen blevet fremhævet som historisk.

Ambitionerne bag aftalen står formuleret i [regeringsgrundlaget fra 2022](#):

»Hvis vi skal lykkes med at omstille og udvikle dansk landbrug, kræver det, at vi ser alle indsatserne og udfordringerne i en sammenhæng. Regeringen vil derfor nedsætte et partnerskab med landbrug, fødevarersektor, naturorganisationer, forbrugerorganisationer og kommuner, som skal komme med oplæg til en samlet visionsplan for dansk landbrug.«

»En samlet visionsplan skal ligeledes adressere de samlede mål for arealanvendelsen i Danmark til landbrug, natur, udbygning af vedvarende energi mv.«

Nu godt to år senere, er visionsplanen, der skulle adressere de samlede mål for arealanvendelsen i Danmark, blevet indsnævret til [23 omlægningsplaner](#) for »...indfrielse af kvælstofindsatsbehovet via arealomlægning og målet om udtagning af 140.000 ha lavbundsarealer inkl. randarealer på landsplan«.

Ingen kan være i tvivl om behovet for en enorm indsats på land for vandmiljøet i vores fjorde og kystnære områder. Betydningen af et stop for dyrkning af kulstofrige lavbundsarealer for landbrugssektorens CO₂-reduktion vil også være velkendt for mange.

Hvor blev biodiversiteten af?

Men hvis vi ikke samtidigt indtænker det tilsvarende enorme behov for at vende tabet af biodiversitet, så misbruger vi vores arealer og samfundsøkonomi. Det er et vigtigt budskab i [Klimarådets analyse af Danmarks fremtidige arealanvendelse](#).

Analysen afdækker, at hvis vi går efter 100 procent målopfyldelse af både klima- og vandmiljømål i vores arealomlægning, så opnår vi samtidigt 16 procent målopfyldelse for biodiversitet. Dette scenarie matcher de mål og indsatser, som foreløbigt er lagt for implementeringen af et Grønt Danmark.

Den meget begrænsede målopfyldelse for biodiversitet skyldes, at en effektiv indsats kræver, at der tages areal ud til natur netop der, hvor dyr og planter får størst gavn af det. Det kræver især større sammenhængende arealer med natur.

Klimarådets analyse viser desuden, at hvis vi i stedet for indrettede omlægningsindsatsen efter at opfylde mål for biodiversitet og vandmiljø, så

I dette scenarie opfyldes mål for biodiversitet ved at etablere store, sammenhængende naturområder på godt 600.000 hektar, der i dag er i intensiv landbrugs- eller skovproduktion, som derfor skal tages ud af produktion. Til grund for indsatsen ligger [Biodiversitetsrådets kort](#), som viser et eksempel på en udpegning af 30 procent af Danmarks areal, som kunne indgå i opfyldelsen af EU's biodiversitetsstrategi.

Gevinsterne for vandmiljøet opnås ved, at skove og vådområder etableres, hvor der er behov for at tilbageholde udledning af kvælstof fra marker. Når arealanvendelsen tilrettelægges med biodiversitet og vandmiljø for øje, opnås der samtidig betydelige klimagevinster.

Multifunktionel arealoplægning er ansvarlig samfundsøkonomi

Analysen maner enhver tvivl i jorden om fordelene ved multifunktionel måludfyldelse i vores arealer. Men indsatsen skal planlægges med udgangspunkt i biodiversitet og vandmiljø for at opnå gevinsterne.

Indsatsen bliver dyrere, jo flere mål som skal realiseres, men dog billigere, når målene nås med en samlet indsats og ikke løses hver for sig i en ukoordineret indsats. Den dyrere pris skyldes behovet for at udtage mere landbrugsjord i en ukoordineret indsats.

Regeringen fik løsningen serveret på et sølvfad men valgte en anden

Klimarådet anbefaler, at udpegningen af arealer af særlig værdi for vandmiljø, biodiversitet og drikkevand forankres i en ny version af Det Grønne Danmarkskort (en udpegning i kommuneplanerne, der går på tværs af alle landets kommuner).

Ifølge Klimarådet kan kortet også pege på arealer, hvor jordbrugsaktiviteter og anlæg med vedvarende energi prioriteres fremadrettet. Dermed vil der være en klar samlet plan, som lodsejere, kommuner og andre aktører kan navigere efter og som kan danne grundlag for målretning af tilskudspuljer.

Hermed fik regeringen serveret en køreplan for implementeringen af en »Visionsplan for dansk landbrug« på et sølvfad.

I stedet valgte regeringen en snæver tilgang, hvor tidsplanen for udmøntningen af et [Grønt Danmark](#) risikerer at spænde ben for synergierne.

I 2025 skal arealerne findes, der skal opfylde vandrammedirektivet.

I 2026 skal der udarbejdes en naturgenopretningsplan, der skal rumme konkrete mål og virkemidler, der kan vende udviklingen for 30 pct. af den natur, som ikke har god tilstand.

I 2027 er kortlægning af sårbare grundvandsdannende områder færdig.

I 2030 indføres CO₂-afgift på husdyrbrug

Selvom de 23 lokale grønne treparter med kommuner og repræsentanter udpeget af Landbrug Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening er klar til at løfte opgaven, så lægger de blot nyt navn til de hidtidige 23 vandoplande

Det betyder paradoksalt nok, at landbrugets repræsentanter risikerer at komme til at udtage mere landbrugsjord end nødvendigt, og at naturfredningsrepræsentanterne ikke formår at gavne biodiversiteten i et omfang, der for alvor vil batte i forhold til målopfyldelse.

Kunsten for kommunerne bliver nu at gøre kvælstofreduktion til den anledning, som samtidigt indfrier potentialer for smukkere og grønnere landområder med en rigdom af gevinster på tværs af klima, rent drikkevand, vandmiljø, natur, friluftsliv, attraktiv bosætning - og ikke mindst skaber klarhed om fremtiden og dermed investeringssikkerhed for land- og skovbrug samt vedvarende energi. Det vil i sandhed kræve en historisk præstation.